

Kintzler Zoltán

Chronométre műórá és ékszerész

Aradon, Andrassy-tér 20. sz.

GAZDAG RAKTÁRA :

schaffhauseni chronométer, schweizi és egyéb gyártmányu, a modern igényeknek megfelelő óráknak és izléses, szolid elkészítésű ékszereknek.

Javításokat saját műhelyemben eszközölök.

Pontos és szolid kiszolgálás.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1903. DECEMBER HÓ 27.

III. ÉVFOLYAM 23. SZÁM. ==

== MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ==

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10

Egyes száma 40

== ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJA. ==

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40

SZELLEMI ÉLETÜNK ÉVI MÉRLEGE.

Arad, december 22.

Igy az esztendő végén leltároz mindenki. A kereskedő az árukészletét és még inkább a künnlevőségeit, a melyek — hitelben vásárló nép levén — évről-évre szaporodnak; a bankok az álladékaikat, a gazdák a magtáraikat és így tovább. Miért ne csinálnánk meg egyszer az aradi szellemi életnek is a leltárát, hogy felállithassuk annak a mérlegét?

Igaz, hamar készen lehetünk vele. Hiszelső sorban még azt is kérdés tárgyává tehetnénk, van-e nálunk egyáltalán szellemi élet? Ha erre a kérdésre felelni akarnánk, az is megeshetnék, hogy passzív lenne a mérlegünk. Kiderülhetne könnyen, hogy a ki nálunk szellemi munkát végez, az a saját kárára és veszélyére — hasznára bizonyos, soha se — teszi. Ha pedig így van, mi marad az „Arad szellemi élete és társa” cég számlájának javára?

Bizony kevés. Nézzük az első főkönyvi lapot: Irodalmi társaságok. A követel oldalon egy nagy csomó tért van, a tartozik oldalon csaknem az egésznek értéke átmegey a jövő esztendőre. Hogy buzogtunk, hogy lelkesedtünk év elején, hogy mi mindent fogunk csinálni ebben az 1903-as évben! Exlex lett belőle — obstrukció nélkül. Pedig báresak obstruáltak volna azok, a kikbe legtöbb bizalmunkat vetettük: a fiatal író-társak. Ők sürgették az irodalmi társaságot; hogy megalakult, tőlük vártuk a munkát. Ugy látszik, legnagyobb részüket felörölte ez évben is a napisajtó. A megalakult irodalmi társaság részére egy tehetséges poétánkon kívül alig dolgozott valaki. A felolvasó ülések kimaradtak, évkönyv nem lett, pályázatok nem voltak, a hogy az alakulásnál tervezték.

Maga ez az alakulás is elég furesán ütött ki. Az ekszkluzív szellem ballotirozott. És a titkos szövetség szorosan kikölyözött nagyon sok olyan embert, a kire szellemi életünkben okvetlen szükség volna. A kik nagy buzgalommal golyóztak, maguk

is megijedtek az eredménytől: mennyi íróember van Aradon, a kit kívül lehetett rekeszteni egy író-társaságon! Pedig nem csak a professzorokat rekesztették kívül, de az ujságíró kollegák néhányát is, jeleül annak, hogy valljuk csak be — elhirtelenkedtük azt a ballottázst.

Ad vocem: professzorok. Milyen sok tanár-ember van Aradon, a ki hivatásánál, műveltségénél, tudásánál fogva szerepet kellene hogy vigyen Arad szellemi életében. Hol vannak? Mit csinálnak? Erre nem ad feleletet év-végi leltározásunk. Pedig nagyobb részük fiatal ember és már mi, dereshajusk, a magunk fiatalsága után itélve, ugy képzeliük, hogy a fiatalokban lüktet a vér, a temperamentum, buzog a szellem, a lelkesedés, a hogy lüktetett itt Aradon huszonöt esztendővel ezelőtt, mikor a lyceum egy egész irodalmi gárdát adott, emelve városunk szellemi nivóját.

A kik itt ma már fáradtak a hosszú évek munkája után, vagy a kik itt kifejtett fiatalkori irodalmi munkásságuk által magukra vonván a közfigyelmet, az irodalmi fókuszban tekintélyes pozíciót nyertek el és még tekintélyesebb munkásságot fejtenek ki, egy negyedszázad előtt ambícióból is, bizonyos kötelességérzetből is habozás nélkül foglalták itt el azt a helyet, mely őket megillette. Érvényesítették a tollukat, tolluk utján az eszméiket a nemesebb izlés, a magasabb eszményiség érdekében. Mélyen kell sajnálni, hogy a mostani fiatal tanári nemzedék az iskolán kívül egészen elszigeteli magát. Hányan kopogtattak közülük a Kölcsey-egyesület ajtaján? Pedig ki ne látná szívesen a hivatottakat, ha szellemi életünk élénkítéséhez munkaerejük egy részét felajánlanák. Fiatal tanár urak! Lehet, hogy önök csak átmeneti stációnak vélik pályájukon Aradot, de lehet még önökből ide esontosodott aradi polgár is, mint ahogy mi veteres coloni azokká lettünk. Ne rejtsek véka alá a világosságukat; kölesönözzenek abból valamit nekünk is. Hiszen a Kölcsey-egyesület, a melyet folyton szidunk azért, mert inkább kulturális célokat kövvet, mint irodalmiakat, hogyan

fejtsen ki intenzivebb működést, ha az intellektuális erők a lakásuk és tantermük négy falán kívül egyebet nem akarnak ismerni?

Leltározni kellene a Kölesey-egyesületről is. De hát az egyesületet mindig az emberek teszik s mint már fennebb láttuk, az emberek ebben az esztendőben meglehetősen magára hagyták ezt az egyesületet. Pedig milyen nagy feladatok várhatnak ezen egyesület körül mego dásra! És mennyire vágyik a közönség, hogy központul tekinthesse ezt az egyesületet! Igazolta ezt az őszi Rákóczi-ünnepség, szellemi életünknek ez az egyetlen fényes mozzanata, a melyen egész Arad együtt volt — csak az írók: a hírlapírók és a tanárok hiányoztak. Nem kellene akadémiát mimelni ennek az egyesületnek, csak azt volna képes a szellemnek köréje csoportosuló katonáival feldolgozni irodalmilag, a mi ma holt tőke gyanánt hever a birtokában: egy negyedszázadra betölténé hivatását.

A szabadságharc története még mindig nem teljes. Az aradi ereklyemuzeum egy gazdag kincsezház. Anyaga azonban nincs feldolgozva. Irodalmunk egyik korszakos jelentőségű terméke lenne az a munka, a mely ezt a muzeumot tenné közkincesé szóban és képből. A ki teheti, utjába ejti városunkat, ha erre halad el, de mindenki mégse jöhet ide, hogy megnézzé a muzeumunkat. S ha megnézi is, futólagos szemle után csak felületes benyomásokat szerezhet. Egy füzetes irodalmi vállalat, melyben aradi írók feldolgoznák az ereklyemuzeum kincseit, olyan kapós volna, hogy egyetlen magyar család asztaláról se hiányoznék a legközelebbi években. És az aradi íróknak ez a munkája — a mellett, hogy tisztességes írói díjhoz, munkájuk becsületesen megszerzett ellenértékéhez juttatná őket — megszerzhetné a Kölesey-egyesületnek az anyagi eszközöket, melyek könyvtárunk és és muzeumunk végeleges rendezéséhez szükségesek és amik fájdalom, ma hiányoznak.

Az ereklyemuzeumban sokan járnak, de a sok közül kevés se tudja, mi van ott, a mit nem lát. A szekrényeknek, az állványoknak zöld sirtinnel betakart alja megvan tömve könyvekkel. Ott van rakásra halmozva az Atzél Pétertől megvett nagybecsű könyvtár rendezetlenül. Holt tőke. És rendezve van ugyan, de mégis csak holt tőke egy másik nagy könyvtár, a melynek kötetei és foliánsai a lyceumban vannak szekrényekbe rakva: az Orzi és Vásárhelyi-könyvtár, melyet tulajdonosaik bizony nem azért adtak oda, hogy elzárva legyen. Ebben a két könyvtárban közel százezer kötet van összehalmozva és száz ember se férhet ezekhez a könyvekhez. Hol van a világon még egy ehhez hasonló fonák állapotban leledző város!! Minek nekünk ez a száz-ezer kötet könyv, ha nincs meg bennünk az érzék, hogy azok tartalmát közkincesé tegyük! Mire va-

lók ezek a könyvtárak, ha én valamit írok s néhány adatért fel kell futnom Budapestre, mert a mire szükségem volna, megvan ugyan itt is, de nem férhetek hozzá! Olyan passzívája ez az egy adat is szellemi életünk mérlegének, a mit csakis az összes intellektuális erők tömörülése, egy erőteljes irodalmi reneszánc megteremtése varázsolhat aktívává.

Fordítsunk egyet szellemi életünk főkönyvében. A legközelebbi számla címe: „Sajtó“. Kedves kollégáim, a kik éjjelente dohos levegőjű szobákban, tulfeszített idegekkel szántják a sorokat a hírszomjas közönség számára, ne verjék be a fejemet az igazságért, melyet a leltár mérlege feltűntet. Ki kell azt mondani egyszer, ha már önök, a kik legjobban érzik, nem tudják, vagy nem akarják kimondani. Ez az igazság az, hogy az aradi sajtó az utóbbi években nem szolgál a az aradi irodalmat, nem vonja be hasábjába az aradi írókat, nem nevel írókat. Hasábos cikkekké fuj fel pesti rendőri riport-dolgokat, drága pénzeket dob ki telefonra és telegráfra azért, hogy száz sorokba írhasson meg olyasmit, a mi tíz sorra se érdemes, de se tere, se garasa nincs arra, hogy helyi írók irodalmi dolgozatait felvehesse.

Ezelőtt husz esztendővel a helyi lapoknak a vezéreiket is, a tárcáit is aradi írók írták: a közönség soraiból való írók. Az utóbbiakat írók is. Ma csaknem mindennap más lapokból kiollózott tárcák jelennek meg, sokszor két, néhahárom lapban is ugyanaz, a vezéreikk pedig hosszabb lére eresztett napi politikai riport legtöbbszörre. Még a legkönnyebb irodalmi válfaj az, a melyik a francia közönség szemében az ujság savát-borsát képezi, a kroki is letűnt lapjaink tüköréből. Bűnkronika és szenzáció, ez a lapjaink tartalma; ha tizenhat oldalon kell megjelenüök a papiros mennyiséggel üzött egymásra licitáló kénytelenségében, annál több kerül ebből a zsánerből gép alá. Az ujságírók pedig megőrölnének ebben a munkában: nem jut idejük, nincs szellemi frissességük önálló irodalmi művet produkálni.

Három napilapunknak három kiadója, három szerkesztője van. Utóbbiak íróemberek, sok tudással, tisztult izléssel, nemes ambícióval; előbbieik jó üzletemberek, de jó hazafiak is. Hát ne lehetne egy őszinte, komoly fordulatot adni sajtóviszonyainknak, hogy a mai ferde tultengésnek egyszer vége legyen? Én azt hiszem, nem kívánja a közönség azt, a mit lapjaink most adnak neki. De ha egyelőre azt kívánná is, a mibe beleszoktatták utóbbi időben, csakhamar örömmel üdvözlölné egy friss szellemet, egy új — dehogyan új: egy régi, csak újra születő — irányzatot a szerkesztésben, mely lapjaink irodalmi értékét is nevelné. Legalább ötven nem-dilletáns íróember van Aradon; van vagy negyven olyan dilettáns író, — a ki tud írni. Három napilapot ez a kilencven ember olyan magas nivóra emelhetne, hogy nemesak a közönség, de a kiadók is hasznát látnák.

Szellemi életünk egy fontos tényezőjét : a színházat kellene még mérlegelnünk. Főkönyvünknek ez a lapja a legkevésbé aktív. A mióta a színészetet állandósítottuk s különösen a mióta az aradi színháznak „Nemzeti Színház” lett a neve, ez a buzás jövedelmet hajtó vállalatunk sokkal kevesebbet tesz Arad szellemi nivójának emelése érdekében, mint a mennyit valaha tett. A vígszínházi kostonériának, a szinpadí tragárságnak és meztelenségnek soha annyi szemenszedett példánya nem került itt színre, mint mostanában. És ha egykor Avarffy Ferenc a Vesztaaszüzek ellen protestált, most, mikor a Csodagyermek ér el hallatlan rekordokat, egymás követő négyszeres előadásban, mit tenne a színügyi bizottságnak ez a jó törekvésű és akkoriban igazságtalanul kigunyolt tagja? Bizony nem tehetne kevesebbet, mint hogy esóvát dugjon annak a színháznak az eressze alá, a mely a „nemzeti” jelszót ilyenképen értelmezi és érvényesíti a valóságban.

A színházi viszonyokat egy tünet jellemzi : leányokat az idén nem látni a színházban. A ki nem érti meg, hogy ez mit jelent, annak az aradi színház mostani korszakáról fölösleges volna szavakat vesztegetni.

(az öreg $\frac{1}{2}$)

Karácsonyest.

*A csendes alkony ráborul a tájra,
Letakar mindent rózsaszín sugára
Az ég felé vonz a fényes glória,
Hogy eljött ime a szent éjszaka.
Imára kulcsolt kézzel égre nézek,
A messzeségben halvány fény sugar.
S a rózsás alkony halvány fénykódében
Lassan e vész a messzi láthatár
És béke lesz lenn a sötét földtekén,
A kenyér harcnak mára vége lett,
Leköltözik a csillagok honából
A sötét földre a béke s szeretet.*

* * *

*Szeretettel nézünk egymás szemébe,
A megváltónak lelke van velünk.
Tanít remélni egy sokkal szebb jövőbe
Hol nem kell tünni, s hol nem szenvedünk.
Lelkünk megtisztul szennytől és salaktól
Az ég felé tör, hol az Ur trónja áll,
Nem féljük többé a poklok tüzeit,
Többé nem rémit a zord, rideg halál.*

*A földön béke, az égben szeretet,
Hinni, remélni megtanít a hit.
A megváltónak élte s szenvedése
Hinni, remélni, szeretni megtanít.
Ez éjjelen szállt ég felé a dal,
A pásztornépnek zsolosmás éneke.
Ez éjjelen gyuladt ki fényes csillag,
„Ez éjjelen a megváltó született!”*

* * *

*Szálljon ima fel az ég felé,
Imádkozzék mind, kinek még van hite,
S a kenyér-harcban nem vált kővé szive,
Hogy él az Isten s köztünk van fia,
S örök időig él köztünk tana,
Az égig szálljon fel a szent ima!*

Végh István.

KRÓNIKA I.

ZSINDELYKE ÉSZREVÉTELEI.

(Ellesett párbeszédéből.)

Arad, dec. 24.

Az emberszeretet költészetének legalkalmasabb kifejezője a karácsony ünnepe. Minden ember, a ki csak szerét teheti, hódol annak a szokásnak, hogy szeretteit, hozzátartozóit valamivel meglepje. Sokan milyen nehezen is várják a karácsony ünnepét. A hol csak tért hódított a kétezredéves kultúra ott mindeütt öröm van ezen a héten.

Talán a gazdagoknál nem is olyan nagy dolog a karácsony ünnepe, de a népek millióinál bizony a hit, az erkölcs. — az emberszeretet megváltása a poklok tüzeitől — mindenesetre kifejezésre jut a karácsony ünnepén, mely ünnepet Krisztus születése tette azzá a mi két ezredév óta minden évben örömeit szerez a keresztény emberiségnek. Nem jól mondtam, hiszen még a zsidóság is szokásba vette a karácsonyi ajándékozásokat, ők is kiveszik a maguk részét abból a költészetből, melynek fényessége Krisztus születésével a szeretet jelében az emberiségre árad.

A világ szegény népeinél, minden kunyhóban megvillan az öröm tüze. A hol egész éven át, a küzdelem, a fáradság tette azzá az életet, ott is beragyog a szívekbe egy kis boldogság, ott is jó egy kis enyhülés a verejtéktől gyöngyöző homlokra.

Az apró emberek, a gyermekek legboldogabbak karácsony ünnepén. Minden anya, apa, minden szegény anya az utolsó fillérét is elkölti arra, hogy ka-

rácsosny éjelen az ablakba kitett kis cipőcskébe, hozzon a Jézuska valamit. Milyen nagy az öröm másnap, mikor a kis cipőben van valami . . . Mert hát ne higgyék azt kedves olvasóim, hogy mindenütt és mindenkinek telik karácsonyfára. A sors legtöbbszörre azoktól vonja meg bőkezű ajándékait, akik leginkább rászolgálnának arra, hogy pazar kézzel bánjon velök a sors.

De mivel ez öröktől fogva így van és talán így is marad, sokat nincs róla mit beszélni.

Különös meghatottság vesz rajtam erőt, mikor arra gondolok, hogy még a szegények felsegítésében milyen önzők az emberek. Mulának, táncolnak, akkor mikor a szegények felsegítését tüzték ki célul.

Milyen egoizmussal pácolt hiúságban is leledzenek az emberek még akkor is, mikor alamizsnáról és a szegény fölsegítéséről van szó. Publikálva dobszó mellett lesz hirdelve a nagylelkű adományozók neve. És még az újságok is erről zenegenek, hogy kinek mennyi koronát, fillért érő a jó szíve.

Ugy látszik, hogy mindenki szereti azt, ha balkeze is tudja azt, a mit a jobb ad. Pedig hát Krisztus törvénye, de meg talán Mózes tanai is tiltják azt, hogy mindenkinek a szemeláttára adjuk a koldusnak az alamizsnát.

De hát béke legyen velünk karácsony y szent ünnepén.

Most akarattal kerülöm azt, hogy krónika írásomban olyan dolgokat írjak meg, a mi találó, fájó érzést keltene annál, a ki azt megérdemelné. Csupán olyan dolgokról teszek említést a továbbiakban, a mik még a légynek sem ártanak.

Ujra egy megrendítő dráma pattant ki a napokban egy szomorú családi életből. Ki ne tudná, hogy a gyulai asszonyról van szó, a ki mellesleg megjegyezve igen intelligens asszony és intelligens embernek is a felesége. Megrázó ez a dráma azért is, mert eddig legtöbbszörre a férfiak közül kerültek ki a gyilkosok. És csodák csodája a hódmezővásárhelyi méregkeverő parasztaasszony, Jáger Mari, mellé kerül egy táblabiróné is, a ki méreggel, majd golyóval akarja eltenni láb alól az urát.

A lapok azt mondják, hogy beteges, hiszterikus nő Nyisztor biróné. Azzal ugyan nem vagyok tisztában, hogy mi az a hiszteria, de leány eszemmel elég jól fel tudom azt fogni, hogy nememnek ez az utálatos férge egy fekete lelkű némbor, a ki nem érdemli meg a szánalmat. Már azért sem, mert ha szabadulni akart az urától, hát tudtommal lett volna annak más módja is. Vált volna el törvényes úton attól a férjétől, a kitől minden áron még gyilkossági szándékkal is válni akart.

Becsstelen, állatias teremtés az olyan asszony, mint Nyisztorné . . . De még olyanabb a gavallérja, a szolgabíróági írnök, a ki mindent erre a nyomó-

rult asszonyra kent Hogyha minden férfi olyan lenne, mint a milyen Nyisztorné gavallérja, akkor bizony nem érdemes az asszonyoknak udvarlókat tartani . . .

Elvégre az mégis nagyon csunya dolog, hogy az udvarló az asszony leveleivel védekezik és bizonygatja ártatlanságát, hogy ő nem vétkes a bérnyilkosság kísérletezésében. Ha nem is részes a nagyobb bűn elkövetésében, de részben mégis csak oka lehet annak, hogy az az asszony annyira elvetemült . . . Kiváncsi vagyok, hogyha az ura megbocsátana ennek a rossz utra tévedt asszonynak, vajon milyen feleség lenne belőle. Hiszen most már beláthatta, milyen gyáva a gavallérja, eszerben hagyja akkor, mikor leginkább színt kellett volna vallani. Talán a sorsnak e különös játékába szerencse tárnulna a tévedt asszonyra, ha az ura elfelejténé a történeteket. És több mint valószínű, hogy az érzékeny lelkű férj meg is bocsátana a szép asszonynak, ha a világ nyelvétől nem félne. Hiszen Nyisztor meg is látogatta beteg feleségét, kinek sirva könyörgő bocsánatkérését lágy és engesztelő szívvvel fogadta. De hát abból semmi sem lesz. hogy a házastársak végleg kibéküljenek. Hiszen a középosztály el van telve a társadalom előítélet felfogásaival, tehát nincsen arra mód, hogy az az ür áthidalható legyen a mi Nyisztor bíró és a felesége közt tátong.

Vöröshaju csitri barátnőnek egész más véleménye van a gyulai drámáról. Ő kerékbe törné a törvényt, a gavallérját pedig felakasztaná a legközelebbi fára. Ezt az inkvizitori szankciót azért vinné véghez rajtok, hogy miért nem szöktek inkább meg, mintsem ilyen kellemetlenségbe sodorták magukat.

Csitri barátnőm azzal nem törődik, hogy ha a feleség udvarlókat tart, de az már aztán szörnyen bántja őt, ha ügyetlenek a szerelmesek. Ezzel nem akarja azt mondani, hogy pártolja Nyisztorné eljárását, sőt undorodik az olyan asszonytól a ki olyan elvetemedett cselekedetre képes, hogy az urát elveszítse. Ha valaki megcsalja, vagy elhagyja az urát, az a vöröshaju barátnőm szerint nem vétkek.

Az utolsó leányzsuron alig volt egyéb miről beszélni, mint a gyulai esetről. Ezen kívül még szóba került az országos vásár ünnepe, a melyen a zentri leányokon kívül még néhány mágnásleány is részt vesz. Az igaz, hogy mágnás leányok nincsenek Aradon, de hát majd csak lesz. És minden bizonynyal akadnak majd magas rendű és rangu leányok, a kik huzodozni fognak a zentri leányoktól. A zentri leányok pedig az odatévedt polgári liliomszállaktól fognak félre állani. Számtalanszor megfigyeltem, hogy ez így szokott lenni. A mi leányzsurjainkon szintén zentri leányok vannak, de mi semmi esetre sem teszünk kivételt abban, hogy polgári leányok részt ne vegyenek velünk egy sorban abból a mulatságból, a miben nekünk is ré-

Pósa Lajos hegyaljai szüreten.

szünk van. Elvégre az egyik társaságbeli leány olyan mint a másik, ha nagykereskedő, ha pártvezér, ha képviselő, ha hétszilvafás pénztelen zsentri is az apja.

Én magam is zsentri leány vagyok, sok pénzem sincs, azért mégis sokért nem adnám, ha valami gazdag hentes vagy mészáros mester volna az atyám és adna vagy kétszázezer korona hozományt. Szinte elképzelem mennyire futnának utánam a kopott galléru télikabátos hétszilvafás zsentri fiesurok. — Vöröshaju barátnőm ki nem állhatja az e fajta urakat, mert nagyrésze még nem is kékvér — mondja ő.

Hát majd csak meglátjuk, hogy mennyire fog sikerülni az az országos vásár. Mi a leányszur tagjai tizenhárman vagyunk — mindent el fogunk követni, hogy a kapaszkodó és a különváló mágnás zsentri-leányokon tultegyünk.

A színház régen nem volt olyan szenzációs, mint a Novelli esték alatt. A kétszeres helyárak mellett is zsufolt házak voltak. De hát ezt nem is lehet csodálni, mert Novelli és társulata művészet fölötti színvonalon áll. Legálább egy fővárosi lap kritikusa azt írta Novelliről, hogy neki nem lehet szerepet írni, mert ő felette áll minden szerzői instrukción, ő csinálja meg a szerepet, szóval Novelli író és színész egy személyben. Hogy a nevezett kritikusknak mennyire van igaza, azt az én leány eszemmel nem igen tudom felfogni . . . De azt tényleg koncedálom és elismerem, hogy Novelli tényleg nagyobb színész, mint Zilahí társulatának Simonja, a derék segéd hősszerelmes, a kinek, hogy ne feledjem megemlíteni a vöröshaju barátnőm egy szerelmes levelet írt, persze anonim.

A leányszur összes tagja kíváncsiak, hogy vajjon a páлма kompozitőr, a derék, a jeles színkritikus Deutsch Izsó vajjon felfedezi majd Novellit is, mint a hogy azt Gorkij Maximmal tette. Majd meglássuk! Novelliről tényleg érdemes egy ügyes tárca-cikket írni.

Nem lenne krónikám teljes, ha elmulasztanám megemlíteni, hogy egy igen érdekes házasság hírről beszél a fáma . . . Egy bájos, magas, barna, nem antiszemita gyönyörűséges szép leányról van szó és egy ifju milliomos olaszról . . . Nem Maioneról!

Hogy meanyire lehet hasznos és példás — egy a görbe vonal teoriája szerinti — önmagába visszatérő házasság, azt csak a jövő lesz képes megmutatni és bebizonyítani, hogy hasznos volt-e, vagy haszontalan, — hasznosnak nem is látszik, de mindenesetre érdekes hogy egy dusgazdag hercegnő visszatért a nem hercegi férjéhez.

A napokban két hölgytől a következőt hallottam:

— Ugyan Irén, ha te hercegnő vol ál és még hozzá dusgazdag, visszatérnél gorombasága által mindenkitől ismert férjedhez?

— Soha, soha Sáríká, inkább elesábbittatnám magamat Novellivel és megszökném vele, pedig már nem is olyan fiatal az olasz művész.

— Na én Irénkém inkább Maionéra, az olasz vívőmesterre gondolnék.

Többet nem hallottam meg, mert a hölgyek elsiettek. A tantim pedig még jobban megláttotta a lépteit.

Most pedig egyelőre a karácsonyi ajtatosságra szánt ünnepség hatása alatt leteszi a tollat és boldog ünnepeket kíván!

Zsindelyke.

Az „ALFÖLD“ második kötetéhez művészies kivitelű bekötési táblák 2 koronáért a kiadóhivatalban megrendelhetők. Arad, József főherceg-ut 22.

AZ ALFÖLD SZÉPSÉGRÓVATA.

Papp Livia.

Az „Alfold” fényképe.

szegény fiúhoz, a ki mindennap hazavárta az ő oltárképét, melyet ledöntöttek a rossz emberek.

Elsírták egymásnak szerelmük bus történetét, kiégett szívük minden bánatát, melyre nincs balzsam e földön, és elváltak ismét úgy, mint egykor régen...

*

... Egy rózsakoszorús hant alatt álmodja tovább félbemaradt szép álmait a hervadt kis bünvirág, a ki egy sötét órán eldobta magától megutált életét, hogy megölje mégegyszer szegény szerelmesének utolsó álmát, aki megbocsátott neki.

Könnyes szemekkel borul minden alkonyatkor arra a néma sírra, melyben ifjúsága van eltemetve és panaszos hangon sirja el a régmúlt szép idők boldogságát.

Merengő lelke visszazáll a múltba, a mikor még rózsás terveket szőtt az imádott fehérlelkű lányról, a ki ábrándjai útján futott — és elbukott

*

Elment ábrándjai után, ki a nagy világba, hogy felkeresse azt a délibábúzte didsőséget, melyért oly hiábavaló minden küzdelem, elment ábrándjai után és elhagyta érte édes otthonát, szegény édes anyját, hűn szerető párját: elment ábrándjai után és visszajött álmok nélkül, kiégett szívvel — meghalni.

Hollósi Sándor.

GYERMEKEK A GYÁR ELŐTT.*

Irta: Nikelszky Géza.

Ott játszadoznak az utca-porban,
Mezitlen a lábuk, kócos a hajuk.
Nem sinylődnek még nehéz nyomorban,
Nekik még nem lehet sóhajuk, jajuk.
Az apjuk a gyárban keres reájuk,
Hogyan, mi módon? ők még nem érzik.
Abban van erényük s minden hibájuk,
Hogy a jövőnek gondját tetézik.
Egyéb bűnük nincs, csak hogy születtek,
Hogy valamikor emberek lesznek.

Ismerem őket. Látom naponta
Fujás után a kis szurtos hadat;
Tudom, hogy melyik kinek porontya,
A szerint, a hogy az idő halad.
Mert a ki pár éve még itt szaladgált,
Ma már ott görnyed, a hol az apja;
Azóta megszokta régen a kantárt
S arra megy, amerre huzza a zabra...

A hogy meglátnak, ki ki magától
Mintegy ütésre sivitja felém:
„Jönnek a gyárból!... jönnek a gyárból!...”
S vigan, felszökve ütköznek belém.
Szalad, rohan egyik a másik után,
Mind kiabál és mind hadonászik;
S míg jön ki az apjuk a gyár kapuján:
Sok kis kitárt kar messzire látszik...

Szegény kis gyermekek! mi vár reátok!
Nekttek még nehezebb lesz az igátok!
Gyöngé kis karotok, mely most kitarva:
Ökölbe szorul még arra a gyárra!...

GYÖRPÁL DÉNES.

Irta: Lux Terka.

Egy meleg és nyirkos őszi este Györpál Dénes izgatottan jött haza. A kalapját még az ajtóban elhajtította, valahol az ágy mellett esett le, és piszkos zsebendőjével végigtörülte izzadt homlokát.

— Szervusztok! — köszönt mély, zengő hangon s nagyokat fujva állt meg a szoba közepén.

Akiket köszöntött, az két leány volt. Egyik a leánya, a harmincéves Berta, a másik a fogadott leánya, egy hüszéges és meleg, barnaszemű tizenötéves gyerek.

A két leány egy kopott festésű asztal mellett ült és almát evett vacsorára, meleg kenyérral. Már két hét óta nem látták Györpált, de az nem volt ritka eset, mert egy félesztendő óta, amióta megismerkedett egy részeges olasz tehnikussal, aki „új erők” feltalálásán dolgozott, nagyon

* Mutatóul szerző „M n n k a u t á n” című sajtó alatt levő újabb verskötetéből.

rendetlenül járt haza. Némelykor csak éjszakára jött, máskor csak fehéreműt váltani: különben a lánya nem; sokat törődött vele, de a kis Annuska kutyahüséggel ragaszkodott hozzá.

Györpál, mikor jól kifújta magát, vastag, izmos nyakán kigombolta az inggallérját, szürke, bozontos haját még jobban feborzolta s rátette kezét az Annuska fejére.

— Ma sok dolgunk lesz, Annuska! — mosolygott.

A kis leány boldogan biccentett a fejével.

— Nem baj, Dénes bácsi. Mit fogunk csinálni.

— Én diktálok, te meg írsz. Holnap reggel a hadügyminiszter ideérkezik a leánya látogatására, s megyek audienciára a találmányommal.

A kis leány szemei ragyogtak.

— Hat sikerült, Dénes bácsi?

— Sikerült, fiam — mosolygott Györpál — s a szemei épp oly gyerekes örömmel ragyogtak, mint az Annuskáé, pedig közel járt a hatvanhoz és öles nagyságu, oroslányfejű ember volt.

Berta, a leánya, kiesínylőleg mosolyodott el s aztán felállt az asztal mellől és kiment a violás ágyak közé a kis kertbe. Ő már nem bízott az apja dolgában.

Ez pedig nekipirulva, lelkesülten magyarázott Annuskának. A kis leány semmit sem értett ugyan belőle, de azért még a lélekzetét is visszafojtva hallgatta Györpált, aki négyezer méteres távolságokról beszélt, ahová az ő ismétlő fegyveréből célozva lehet lőni.

— Négyezerméter, Annuska mit szólna ehhez, fiam?

Eddig csak kétezer méterre röpültek a lövedékek. Azután ott van a nitro-vegyülékünk, amit közösen csináltunk a kis Paulival. Ez a kis piszkos olasz, igaz, hogy úgy iszik, mint egy vásárról hazakerült ruca, hanem, hogy micsoda genie, olyat még nem láttál fiam!

Annuskát lázas hideg borzongatta.

— S mi lesz, ha elfogadja a miniszter a találmányt? kérdezte suttogva s a pisze kis orrának rózsaszínű cimpái idegesen remegtek.

Györpál lehunyta a szemét és mosolygott.

— Mi lesz? . . . Hogy mi lesz, Annuska? Nagy dolog, édes fiam. A kétesztendei házbérlőalkot odahajítjuk a vén örmény szeme közé: ezt a rongyos ékmókot itt hagyjuk s felmegyünk Pestre. Hatszobás lakást veszünk fel, öt szoba a tettek lesz, egy az enyém . . . Gazdagok leszünk, Annuska. Tudod, édes fiam, csak tettelek szeretnek gazdag lenni. Nekem már semmi sem kell. Berta feláldozta értem mindenét. A vőlegényét, az ifjúságát, a jólétet, mindent. Te még ezt nem is tudod, édes fiam . . . Tizenkét év előtt történt, amikor még képviselő voltam. A Löwy-cég új fegyvereket szállított a hadseregnek és megvesztegette a tiszteket, hogy a rossz fegyvereket elfogadják. A tisztek között volt a Berta vőlegénye is és én lelepleztem a bandát. Nem kellett volna tenni, ugy-e, Annuska? A leányom meggyűlölt, a kormány kényelmetlennek talált s állítólag egy röpírat miatt négy hónapra elzártak . . . Azután a fehérpataki grófi uradalomban jóságigazgató lettem, de innen is kilöktek,

Cikkeket írtam a földfelosztás érdekében s a gróf felmondott . . . Hanem dolgozzunk, Annuska. Gyujtsál fiam lámpát; én meg addig hozok papírost a boltból.

Mikor visszajött a lámpa már égett a kopott asztalon s Annuska tollal a kezében várt reá.

Györpál letette a papírost a kis leány elé, a haját újra felborzolta, töltött magának egy pohár vizet az asztalon álló üvegből s aztán járkálni kezdett a szobában.

Odakünn épén harangozták a nyolc órát, — még nem mult el Szent Mihály napja — s a harangszóra megállt Györpál. Annuska keresztet vetett magára s hallani lehetett tiszta és könnyű sóhaját, amint alázatosan lehajtva a fejét, suttogta: „Dicsértessék az ur Jézus Krisztus!”

Györpál az ablakhoz ment. A meleg, nyirkos levegő tele volt a tömött fürtű, de már hervadó ibolyák illatával. Berta most kijött a kis házból s az udvaron sétálgatott. Magas, karsu és szigorú arcú leány volt s az ifjúságból, szépségből és jólétekből csak a büszkeség maradt meg rajta, Csöndesen sétálgatott s hidegen fogadta a házigazda eselédének köszöntését.

Györpál sóhajtott és eljött az ablak mellől. Ujra járkált a szobában és ismét megivott egy pohár vizet. Mikor letette a poharat, Annuska megszólította:

— Iruék, Dénes bácsi?

— Iruék, fiam.

De csak nem írtak, Annuska várt: a bácsija a háta mögött sétálgatott és meg-megszólalt:

— Azután, . . . tudod Annuska, lapot szerkesztettem. És megint elzártak . . . Ekkor halt meg a feleségem . . . Később ide bementem, onnan kijöttem, sehol sem tudtam megmaradni. Hogy miért, én azt a mai napig sem tudom, Annuska. A kötelességemet mindenütt elvégeztem és mindig csak a világosságra, az igazságra törekedtem . . . Annuska most már lehajította fejét a karjára és gondolkodott.

Egy szegény asztalosnak volt a leánya és emlékezett rá, hogy gyermekkorában, ha esténként átjöttek hozzájuk a szomszédok, mindig arról beszélgettek az apjával, hogy a becsületes ember semmire sem megy a mai világban. Hogy a becsületet és igazságot mindenütt fejbeköltintja a hamisság, s most olyasféle sejtelmek voltak, hogy Dénes bácsi is azért nem boldogult az életben, mert mindig az igazságra törekedett.

És nem tudta, hogy miért, esakhogy érezte, hogy most neki fel kell állania és kezét kell csókolnia annak a bozontos fejű embernek, akinek a homloka majdnem a gerendás padlást éri.

Most egyet-kettőt köhintett Györpál, a fejét magasra emelte, a vállait kiegyenesítette s kevély hangon mondta:

— És most dolgozzunk, Annuska . . . Négyezer méter . . . Teringettét, ezt megfogtam . . .

Annuska megmártotta a tollát és a papírosra hajlott. Ugy látszott, mintba írta; és Györpál diktált:

— a Lefauchaux-féle puskák . . . A Dreyse Jánosé . . . A schloss hiányos szerkezete . . . Averschlussrossz

záródása . . . A tojásdad idomu lövedékek változása . . . Irsz?

— Irok — hangzott a kis leány bizonytalan válasza. Odakünn elüttötte a kilenc órát s a Berta egyhangyán lépései még mindig hallatszottak. Benn Györpál mind tüze-
sebben nekivörösödve diktált s a kis Annuska mind sá-
padtabban hajolt le a papiros fölé. Egyszer csak kiesett
a toll a kezéből s fölemelkedett a székről. Mintha az ereit
fölvágták volna, olyan sápadt volt, csak a szemei égtek
olyan forrón és tüzesen. Halkan odament Györpálhoz s
megfogta a kezét.

— Dénes bácsi — szólt elfulladt hangon — én egy
szót sem irtam le és nem is fogok abból leírni, amit maga
nekem diktált. Én nagyon szeretem Dénes bácsit, az éle-
temnél is jobban szeretem és nem akarom, hogy Dénes
bácsi vétsen az Isten parancsolatja ellen, aki tiltja az
ölést. Dénes bácsi teljes életében az emberekért és az
igazságért harcolt s ezzel a rettenetes találmányával most
egyszerre ellenük fordul . . . Kergessen el Dénes bácsi,
de én nem irok.

És a Györpál lába előtt a földre esve zokogott An-
nuska, tiszta, gyermekhangján.

Az őszhaju óriás megdöbbenve állt a szoba közepén.
A szemei ijedten nagyra nyíltak, az arca hol elsápadt,
hol kivörösödött, s hatalmas mellét mintha szél dagasz-
totta volna ki, úgy zihált a lélekzetétől. Azután felkapta
a földről a zokogó kis leányt, leültette a kanapéra, hom-
lokon csókolta és kalap nélkül kirohant a házból . . .

Nem látták a lányok három napig, de annyit tudtak
röla, hogy a részeges technikussal megszakított minden
érintkezést

KARÁCSONYEST.

Hallottad kis fiam, hallottad a csengőt?
Talán a kis Jézus te hozzád is eljött,
Hamar csak, hamar csak a másik szobába,
Hátha még meglátjuk! . . . S im az ajtó tárva.

Ott áll a zöld fenyő, rajta fénylő lángok,
Tarka csecsebecsek, bohó cifraságok,
Aranyos a dió, ezüstös az alma,
Mind fénylik, mind ragyog, a mi csak van rajta

Kis fiam csak néz . . . néz . . . Ártatlan szívébe
Ihlet szál- a szemében az öröm gyulfényére;
A szent fához közel csak félve mer lépni,
Mert a kis Jézust magát is maga előtt véli.

* * *

Gyermeki sejtelem nem csalódom nem, nem:
Itt van az Úr Jézus, itt van a szívedben.

Deák Kálmán.

Az Alföld.

Rólunk van szó. E cikkely címében min-
den benne van, a hitünk, a reményünk, szor-
galmunk és a munkásságunk. Eddig betöltött
pályafutásunkat jól ismeri az olvasó, tehát nincs
mit arról nagyhangon beszélni. Csupán szeré-
nyen hivatkozunk arra a tényre, hogy lapunk
következő száma a negyedik évfolyamba lép.
Köszönet az olvasónak azért, hogy ily rendü-
letlenül kitartott mellettünk. És köszönet az
olvasónak azért a kegyért is, melyben a jövő-
ben is részesíteni fog bennünket. Mi minden-
kor tudni fogjuk kötelességünket és arra fo-
gunk törekedni, hogy szives olvasóink bizalmát
minden időkre kiérdemeljük.

Az „Alföld“ marad az, ami volt: kedves
olvasmánya annak a körnek, a melyet meghó-
ditott. Ezentul is minden utánzattól ment, ere-
deti és lelkiismeretes írásunkról meggyőződhe-
tik az olvasó, hogy mi mentek vagyunk min-
den befolyástól, a szívünk, az igazságérzetünk
vezeti tollunkat. Tehát mi nyugodt lelkiisme-
rettel és kitartó szorgalommal olvasóink szives
pártfogása mellett folytatjuk írásainkat.

Az Alföld szerkesztősége

Az „Alföld“ előfizetési ára:
1/4 évre 2 kor. 50 fill.
1/2 „ 5 „ — „
egész évre 10 „ — „

Az „ALFÖLD“ kiadóhivatala.

EGY VADÁSZ IRATALA.

Írta: Krudy Gyula.

Hahó! Vágtat az ősz paripáival a mezőn és a ho-
mályos nap, mint rövidlátó öreg, közel ereszkedvén a
földhöz, betüzi a halmokon és völgyeken található írásje-
leket. Hahó! Kődökbe takaróznak a rózsafelhők, az erdőn
a szélben kopók esaholnak és az országúton hangos vadá-
szok vágtatnak vidáman. Hahó. Hervadásban, fakó színű
völgyön gurul a nagy szekér és esténként borongós álmok-
ból ébredve buvik ki a hold a hegyhátak mögül — a hol
lakik. Siessünk, siessünk. Szekeresem ostorhoz nyul és
gebéit nógatja; ahogy hátra tekintek az elhagyott me-
zőn, a magányos csóka röpül a szürkületben. A csóka a
szekér csapásán röpül és fényes szemei kutatják a néma
tájat. És mögötte, véle a szürkület, ami jön, hogy ködpá-

ráival betakarjon mindent. Siessünk. A rövidlátó nap már alig betüzi a mező írásjeleit: az aranyfejű ember elejti a könyvet és akkor utól ér a szürkület csókája. A szekér vágat, — ahogy a csóka a tanyaház első jegenyefáját elérte és arra nagy lendüléssel letelepedett, szekerem az udvarra ért. A lámpafényes verandáról öreg szolgám biccegve közeledik és míg a nyulakat csillogó szemmel nézi a szekér derekában, mogorván mondja:

— Egy öreg ur jött az este. Mondta, hogy jobbjárát és a kályha mellett ült a karosszékre. Ott vár.

Egy pillanatig azon gondolkozom, hogy ki legyen tanyám vendége — öreg barátaim nem igen járják a hervadásos mezőt, ők inkább a fényes és esudás városban az énekesleányoknak tapsolnak francia bor mellett. — Pösten! Pöst nagyon messze van ide. A konyhaajtó előtt, a téglás küszöbön hegyező füllel ül a tanyám őrizője, a vörös komondor. Odabévírlől a rózsze lángja világít és pesenyéje illat száll a levegőben. . . . Ugyan ki lehet az öreg ur, aki a kályha mellett ül a karosszékben?

Belépek a szobába, a kályha mellől felemelkedik Iván ur. Kezét nyújtja és szokott monoton hangján dörög:

— Erre jártam, gondoltam, megnézem. Reggel tovább utazom.

Ez az Iván olyan öreg férfi volt, aki valamikor jobb napokat látott. Egész vidám és szép napokat, a zseb telve pénzzel, a szív pedig szerelemmel. . . . Ám előregedvén, minden elveszett s mondják, hogy gazdag rokonai, — akik a vidám napokkal takarékoskodtak — segítik Ivánt. Iván fekete keztyűs kézzel és gyászruhában látogatta az énekesleányokat és kártyázó-szobákat. Különböző titokzatos volt és a titokzatosságban fájdalmat és méltóságot rejtetett. Több évek óta láttam őt sűrűn és sokszor eseegettünk, ám nem tudtam, hogy hol lakik. Az estére megjelent, virradatra eltűnt. Most a kályha mellett ült és lábait elnyújtva a tanyaszoba padlóján, fekete keztyűs kezeit zsebébe mélyesztette.

Szép hely ez, mondta. — Nem is tudtam, hogy ilyen szép helyek vannak a világon. Én Budapestről harminc esztendeje nem mozdultam el. Egyszer voltam Vácson, éjjel, hajón. . . . Gyermekkoromban pedig szórén lovagoltam a esikót apám pusztáin.

Szürke, mély karikájú szemével meredten nézett maga elé és vékony szőke bajuszát simogatta. Valahogy igen busnak és elkeseredettnek láttam egy percig Ivánt. Arcán tüskék látszottak és máskor gondosan takargatott kopaszága is kitűnedezett. Barkója megnőtt és sűrűn feküdt beesett arcán. Az öreg gavallér reggel elkerülte a gondos borbélyt és a borbélylyal a könnyű illatokat, ami ruhájából kiért — : s így rones lett a vén gavallér. lábait szétterpesztve mozdulatlanul, szinte csalódottan ült.

Öreg szolgám vacsorához hívott. Iván lassan felemelkedett és monokliját szemére ültette. Vékony ujjaiival nyakkendőjéhez kapott.

Az ebédlőben Anna-Mária néném várt. Iván szertartásosan meghajította magát és fesztelenül telepedett le

néném jobbára. Itt a fehér abroszu tágas ebédlőben, a mely, hogy ragyogjon a tisztaságtól. Anna-Mária legfőbb gondját képezte, Iván felélénkült és miután néném német tudású asszony, németül eseegett és műveltségről tett tanubizonyosságot, mint Mária-Anna másnap megjegyezte. A tényérok halkan esörögtek, öreg szolgám lábujhegyen bicgett, mint mindig, ha vendég került szerény asztalunkhoz és a butéliás borokat oly nesztelen nyitotta ki, hogy bizonyára nagy szívfájdalmakat érzett emiatt. Az ilyen öreg legények szeretnek pattantani dugaszhuzásnál, hogy ezen is lássék a bor finomsága.

Tíz óra volt, Mária-Anna visszavonult, miután kezét esókra nyújtotta. Ruháját úgy emelte maga után, mint 1855-ben az udvarnál egy mulatságon, a hova ő több társnőjével hivatalos volt.

Pedig Mária-Anna máskor nem szokott tulságos barátságos lenni. A rektort ki nem állhatja és a tisztelettel borzasztó veszekedéseket szokott kezdeni vallási kérdések felett. Az evőeszközök ilyenkor nyugtalanságukban nem tudtak hová lenni, — míg ma alig tudtunk létezésükről Iván miatt.

Bort ittunk.

Ivánnak játékot ajánlottam, ám legnagyobb esodálkozásomra Iván ellenezte. Mintha kissé elsápadt volna ebben a percben és szivarját keményen szoritotta a fogai közé.

Öreg szolgám kezelte az üres poharakat.

— Mi ujság Pesten? Vannak-e szép leányok? Iván ur, maga mindent tud,

A vén gavallér esóvalta a fejét és halkan mondta:

— Semmit se tudok. Már tegnap eljöttem Pestről. Kóborlok mindenfelé, valami szép, alkalmas helyet keresek, ahol észrevétlenül agyonlőhetném magam, mert ez a céloom.

Iván igen komolyan beszélt és szürke szeméit a függőlámpa fényébe meresztette.

Olyan ember benyomását keltette, mint a ki már igen leszámolt magával.

Nagyot hallgattunk. Öreg szolgámat aludni küldtem és a boros palackot az asztalra állítottam.

— Tehát már megunt mindent kedves Iván. Semmi sem szórakoztatja. Semmi sem ingerli.

Iván hirtelen rám pillantott.

— Ugy gondolja, uram? — Korántsem. Az életben még vannak dolgok, a melyekbe belekóstolni szerettem volna, most már nem lehet.

Ingatta fejét és ismételte:

— Nem lehet, nem lehet.

Hosszas szünet után így szolt:

— Történt egy éjjel, hogy minden pénzem elvezittem és rdsszkedvűen mentem lahásomra. A lakásom Budán, egy félreeső utcában volt: itt nem háborgatott senki. Magános ház volt és öreg gazdasszonyom vitte az ügyeket. Ezen a téli reggelen egy nőt találtam kapum előtt. Sűrű fátyol takarta az arcát és a falnak támaszkodott. Mikor közeledni látott, elem jött és felemelte fátyolát. Én megismertem őt, Ez a hölgy volt az, a kit egykor

nőmnek mondtam és a nevemet viselte. Bizony megöregedtet ő is. Mondta, hogy épen most jött vidékről és egyenesen hozzám. Csengetett, nem eresztették be, várt tehát. Kinyitottam a kaput: „lépjen be asszonyom, mondtam és egykori feleségem belépett. Mindent szemügyre vettem és minden igen tetszett neki, még öreg gazdasszonyom is. Leült és fáradtan dörzsölgette a kezeit, mialatt mondta: Szuhai Iván, tudja, hogy magának unokája van? Elhoztam az arcképet, mondta és egy pólyás baba fotografiáját nyujtotta át. Bizony nevettem a dolgon, ha bár egy cseppet se volt jó kedvem. Fanyar és szomorú voltam, legjobban lefeküdni szerettem volna. Ám volt nóm folytatta: „Ez a kis lány a maga lányának a lánya, érti, Iván? Mondtam, hogy érttem, de hát én nem tehetek róla. Nóm rám nézett könnyezett és sirva elment, de az arcképet ott felejtette. Lefeküdtem és persze, hogy nem tudtam aludni ezen ostoba dolog miatt.

Magamhoz vettem az ágyba a fotografiát és sokáig néztem Barna gyermek volt, igen szép szája és igen szép orra volt. Álmomban véle voltam és ő aagyapának szólított. A dolog ezután gyorsan ment. Néha ugyan szídtam magamban volt nőmet, azért az utcán mégis meglestem unokámat és cukrot dobtam a kocsijába, a minék ő hasznát nem igen vette. Pesten laktak. — hozzá Budán — a lányoméék és én mennyi ideig nem tudtam ezt! — Végre egyszer felbátorodtam és felkerestem őket.

Vóm hivatalnok a miniszteriumnál. Sápadt, sárga és kecskeszakállt visel.

— Rossz híred van, papa! mondta lányom. Örülni látszott eleinte, de a mint a kis lányuk, — az unokámhoz — közeledtem, ijedten felemelkedett és karját kinyujtotta. Otthon, estve, megfeddtem magam: „látod, vén számár, minék ostobáskodsz! A családapai erények nem neked valók.“ És még fehér nyakkendőmet a tükör előtt felkötöttem, undok vén farkasnak láttam magam.

Aztán így tovább. A kis leányt nagyon szerettem a távolból, de hozzá nem közeledhettem. Vóm ugynevezett tisztességes élete, követelt tőlem, leányom pedig folyton badarságokat álmódott. Például, hogy unokámat elraboltam.

Iván elhallgatott és élesen nézett a lámpába.

— Aztán! semmi sem történt... A családi érzelmek behatása alatt szerettem volna egykori nőmmel kibékülni, hivatalba jutni és hasonló dolgok jártak az eszembe, ha a kis leányt láttam. Ostobaság! Ostobaság! Már késő volt minden és nekem tovább is az éjben és szajhák között kellett maradnom, hiába akartam szabadulni tőlük. Igen öreg vagyok, igen tehetetlen. Ígyunk kedves uram.

Iván lelkesen feltette a monokliját.

*

Korán hajnalban Iván utra kelt. Hahó, hahó! Szekere nyugat felé vágatott, a hol a szürkület és a csókák vannak. Hallottuk, hogy egy kis vendégfogadóban agyonlőtte magát.

Az ősz szekerei tovább vágattak felette.

NEM SIRATNAK...

Nem siratnak, ha meghalok,
Gyászt senkire nem borítok.
Fájó emléket sem hagyok.
Árva voltam s árva vagyok.

Szomorú füz sűrű lombja
Borul majd a sírhalmomra.
Kis madárka néha-néha
Rá száll majd a hűs lombokra.

S hogyha egyszer elvetődve
Ki jösz majd a temetőbe,
Küldj egy imát fel az égbe:
„Nyugodjál itt len a földbe.“

Márkus Alajos.

CSELEDD.

Irta: Gergely István.

— Négy órára parancsoltál, — itt vagyok te édes!
És evvel kezét csókolt a feleségének Schneller bankár ur, egy gömbölyű kis ember, korrekt fekete ruhában és angolos oldalszakállal, a megtestesült előzékenység, jóság és korlátoltság.

— Azonnal! — szólt az asszony és könyeit visszafojtva szobájába sietett. A kis fehér madonna az óriási fekete hajrengeteggel odaült az íróasztalhoz, fázékonyan összébb huzta az indiai-shawlt és egyszerű bánattal sirt. Szereti az urát, de csak úgy, a mint a tiszta nő örökre szereti azt az embert, ki vele az életet megismertette. Most látja az urán, hogy csalni, hogy hazudni is lehet. Pedig milyen jó ember, elvette feleségül őt, a szegény leányt, igazán merő szerelemből. És most, — oh de csunya az élet!

Az ablakhoz lépett.

Tavaszi enyhe napsugarak járták át a levegőt, lent a tér fái már apró zöld rügyekkel ékeskedtek. A szemben levő új épület zordon szürkesége még érezhetőbbé tette a tavasz ifjúságát, az új élet fényes napsugarát. A padokon kis gyermekek játszadoznak.

Istenem, helyesen tettem-e? — suttog az asszony. Most már mindegy! Nemsokára itt lesz...

A komorna most belépett a szobába és egy izléstelen, vörös, aranysegélyű behajtott névjegyét adott át urnőjének. A mint az asszony megpillantotta a nevet, összerezett és valami szelid undorral nézett egy pillanatig maga elé.

— Bocsásd be.

A következő pillanatban kitárult az ajtó és belépett valaki.

Suhgó selyemruhában, fején nagy tollaskalap-

pal, ott állt a hirhedt orfeumi csillag, a vöröshaju pisze Marietta, a drabális delnő, kezében egy oleső bársonyridiküllel, melyből kilátszott a hajsütő vas.

Szemét egy pillanatra alighanem elvakította a nagy tükörablakon át beszűrődő napvilág, mert a mint harcra készen körülnézett a szobában, nem ismerte meg mindjárt a ház urnőjét.

De mihelyest észrevette, egész magatartása megváltozott. És a bájos kisasszony valami komoly jóakrattal megszólalt.

— No Maresa, hogy vagy?

És most a tollas kalap, selyem ruha, bársonyridikül és ékszeres daczára odarohant a pisze lány, megragadta a bankárné fehér kezét és nagy meleg szeretettel kitör belőle az öröm.

— Kezét csókolom, édes Matild kisasszony!

A tiszta asszony egy ideig ellenállás nélkül tűrte az ömlengő áradozást, azután pedig elvonta a kezét.

— Hát nem szolgálsz, Maresa?

— Nem én! — válaszolt egy határozottan hamis sóhaj kíséretében az immáron Mariette nevű hölgy.

— Ülj le Maresa! Oda! — mondá a bankárné. A leány szó nélkül engedelmeskedett, az asszony állva maradt.

Maresát pedig elfogta a régi bizalmasság, amelylei évekként ezelőtt az asszony leányágya mellé ült, hogy megbeszélje vele a holnap ebéd ügyét.

— Maresa nagyon rossz véged lesz! Tönkre fogsz menni, pedig te olyan jó lány voltál valamikor!.....

Látod, milyen másképen lehetne minden.

Semmi se rázza meg az embert jobban, mint az ilyen üdvözlés a multból. Ilyenkor a szív évekként megifjul és jelenében látja magamagát, mint valami idegen embert, akit nagyon szeret. Ilyenkor mindenki sír, még Maresa is.

— Oh egyetlen édes, kedves Matild kisasszony. — kezdett fuldokolva zokogni — a férfiak olyan rondák! És hitványak! És gonoszok! Maga nem is tudja...

És Maresa sirt őszintén, becsületesen, mert jól esett neki. Ez a zokogás őt maga — maga előtt megmenti és jóvá teszi. — sorsa fölé emeli, nem azért, mintha megvetné magát, hanem, mert látja, hogy más ember, a kit ő becsül, megveti.

— Maga nem is tudja. — tör ki már most Maresából az önvád turbuzgósága, — hogy mennyire romlottam el én. Oh milyen rosszak a férfiak!

Elhagyta a sirást és mereven maga elé bámult. Egyszerre megragadja az asszony indiani shawlját:

— Milyen szép szövet?! Hol vette!?

A tiszta feleség őszintén hátralépett és feldöntött egy karosszékét. Maresa a cseléd rutinjá-

val odaugrott, fölemelte és nagy buzgósággal tisztogatta a kis selyemvankost, mintha poros volna. Egészen olyan volt, mint a cseléd, aki urnője távollétében fölvetve annak ruháit és most rajtakapta, valami különös buzgósággal akarja jóvátenni a hibáját.

— Mond csak Maresa, hogy jutottál te arra a gondolatra, hogy...hogy művészi pályára lépj?

— Azt mondták. — szólt egyszerű hangon, vállat rángatva Maresa, — ho y kár értem, hogy dámának születtem.

És most egyszerre egészen új meggyőződéssel így folytatta:

— És higgye meg őszintén szólván, ez a legokosabb. Eszem jól, iszom jól és a férjek jobban szeretnek bennünket, mint feleségüket.

Mostan jutott csak eszébe Maresának, hogy őt Schneller bankárné hívta ide. Bizalmasan, mintha valami nagy szívességet akarna tenni volt urnőjének, így szólt nagy áldozatkészséggel:

— Kedves Matild kisasszony, barátnője magának a vén Schneller felesége? Ha úgy akarja rögtön kidobom azt az embert.....

Marietteben most már ismét föltámadt a régi Maresa, a kutyahüségű cseléd, aki eszelős háládatossággal ragaszkodik a gazdájához. Csak úgy bántotta a vágyakozás, hogy valami nagy szolgálatot tehessen a jó Matild kisasszonynak és boldogtalan, hogy nem boldogíthatja.

A bankárné fájdalommal mosolygott, a mikor észrevette, hogy Maresa még csak nem is sejtí, hogy kitarójának feleségével beszél.

És csak most fogta el a lelkét a végtelen szomorúság és önérzete a porig alázódott le.

— Istenem! — gondolta magában — ha én most megtenném azt, a mit akartam, ha szembesíteném ezt a két embert, ki volna megalázva: én, vagy a férjem?

Ebben a pillanatban lépett be a szobába Schneller ur. Nem volt rossz ember, csak nagyon korlátolt, és szeretőt is csupán azért tartott, hogy maga-maga előtt megmentse a fenegyerek művöltának illúzióját.

Megdermedten állt meg a küszöbön.

— Szervusz! — biccentett neki hamiskás mosolylyal az orfeum énekesnő.

Erre aztán a fehér kis madonna görcsösen zokogni kezdett és Maresa rögtön tisztában volt azzal, hogy az ő jó Matild kisasszonya Schneller bankár felesége. Fölugrott a székről és a jó cseléd tisztességtudásával kereste szemével az asszony intését, elpirult és hebegni kezdett... Mintha nagy hibát követett volna el, a melyért alig tud bocsánatot kérni.

A mióta csak Matildot látta, folyton cselédnek érezte magát. És a mint most Schneller lakkeipőjére esett a pillantása, látta, hogy sáros. Letérdepelt és kezdte törülgetni.

— Nagyságos ur cipője sáros.

Mint tiszteli egyszerre az elvetemült leány a legközönségesebb férfit is, mihelyest tiszta asszonyt lát mellette! . . .

ALFÖLDI HIRESSÉGEK.

Dr. Mülek Lajos.

Mindenkor tiszteletreméltók az olyan egyéniségek, a kik kivívják maguknak a köztisztelést.

Még nagyobb az elismerés akkor, ha a magasabbra való törést nem az önhietség, nem a képzelt nagyság, nem az egoizmussal telt önérdék teszi kitartóvá.

Elég baj az az országra és a magyar társadalomra, hogy nem minden felszínre vágóköző embert vezet a közérdek. Sok, sok olyan ember van az országban, a ki mindent csakis magamagáért tesz. Végeredményében aztán ha el is ért valamit, nincsen abban köszönet, mert megcsappan a közbeesülés, alászáll a tisztelet érzése a polgártársak szívében.

De természetes, hogy vannak kivételek is. És nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy ilyen kivételt képez dr. Mülek Lajos is, a ki Aradváros és a magyar haza érdekében számtalanszor megmutatta önzetlen hazafiságát. Mindég megingathatlan harcosa volt a függetlenségi zászlónak, melynek elvével a parlamentben is helyet kapott magának, a nagy!aki és a szegvári kerületeket képviselte az utóbbi ciklusokban.

Most pedig, mióta állandóan itthon van,

nincsen olyan városi közgyűlés, a melyen a közérdek javáért fel ne szólalna. Magvas és hazaszeretettől áthatott érvekkel rendesen meggyőzi azokat, a kik a kormány szekerét szeretik tologatni.

Ha sejtelmünk és az előjelek nem csálnak, akkor Mülek Lajos a következő választáson a pécskai kerület országgyűlési képviselője lesz. Ugy legyen!

Judex.

Ismertem egy szőke kis lányt . . .

*Ismertem egy szőke kis lányt,
Ábrándos bakfis . . . lilium
Vidám lénye, lelke megigéz
S imádni kezdém, fájdalom.*

*Azóta nyugalmam elveszett,
Boldogság, öröm, számüzne már,
Lelkem rácsos, sötét kalit
Szerelnem benne kis madár.*

*Őrzöm, rejtegetem gondosan,
Nehogy röptében meglássa más.
E világ pletyka fészek nyelve rossz,
Meglátnák s kész a rágalmazás.*

*Pedig szerelnem, tudom, ártatlan.
S célom pusztán bámulni őt
Hogy egykor tán enyim legyen
Nem ámitom szívem a repesőt!*

Somlai Artur.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Novelli Ermete. Az olaszok e világhírű művésze játszott két estén át az aradi nemzeti színházban. Igazán megtiszteltetés Aradra, hogy Budapest után első Arad városa, ahol a nagy olasz mester ragyogtatta művészi tehetségét.

Vannak, voltak magyar színművészek is nagyok, de olyan művészt, mint Novelli, csak nagyon keveset tud felmutatni a világszínművészet történelme.

Novelli Ermete maga a megtettesült erőforrása a színjátszás művészetének; megteremtője egy új iránynak, melyben nem a szerző instrukciójában foglalt alakítás utánzatát fogadja a színjátszás alaptörvényének, hanem a szerző lelkében létrejött és megismerésített vázat ő testesíti meg, önlelkében

fogant fenséges eredetiséggel, amit talán tőle soha elsajátítani nem lehet és nem is utánozhatja senki. Azért mégis iskola az ő játéka, amelyből ha elsajátítani nem is lehet semmit, de tanulni és okulni igenis lehet.

Az a két darab, melynek fő alakja Novelli volt, örök időkre emlékében marad annak, aki nem sajnálta a pénzt arra, hogy Novelli mestert játszani lássa. Első fellépte Lear királyban volt, a második estén Papa Lebonardban bucsuzott el az aradi közönségtől.

A második estén vagy tizenhét páholy volt üres, ugyszintén a földszinten is sok üres hely volt. Persze ha a Teknősbéka, a Csodagyerek, vagy a Vesztá szüzek kerültek volna színre, bizonytalanságig megtelt volna a színház. H.

Az „Ő” képe.

*Van nekem egy képem, kicsike papírkép,
Kerek e világon nincsen más olyan szép.
Kincsért dehogyan adom, föl dehogyan eserélem
Baldogság záloga e kicsi kép nekem.*

*Órákon át nézem, gyönyörködöm benne,
Mintha nem hideg kép, de eleven lenne,
Elrejttem azután, senki más ne lássa.
Szívem fölé teszem, övé dobbanása.*

Sikátor.

A NAGY VILÁGBÓL.

× **Barabás Béla.**
Igen sokszor irtunk már Barabás Béláról, de akár hányszor is nyílik arra alkalom, hogy megemlékezzünk e derék hazafiról, mi mindenkor önzetlen örömmel tesszük azt. És nem is lokalpatriótizmusból, hanem azért, hogy lelkesítsünk minden olyan magyar polgárt, olyan önzetlen

és példás hazaszeretetre, mint a milyen hazaszeretet ennek az egyszerű külsejű honatya lelkében ragyog. Égi fényesség az, mely fennen lángoló lelki szövétnekből ered, hogy bevilágítsa azoknak tévelygő, sötét lelkét, a kik megalkuvásra tudnak jönni önmagukkal, hogy előtérbe tolják mindazt, a mi gáttat vet e drága haza előmenetelére, boldogulására.

Mi meg vagyunk arról győződve, hogy ha Barabás Bélától függött volna, ő még most is ott dörögné a képviselőház padján, a haza iránt tartozandó kötelességet, az obstrukció igaz jogosultságát . . . de hát egy-két fecske nem csinál nyarat. Ezt belátta Barabás is! Fájdalommal bár, de lecsillapult dörgedelmes hangja, mely eljutott a bécsi burgba is. Mindhiába a küzdés, el kellett fogadni a fegyverszünetet . . . Ez nekünk sincs kedvünkre, de mit tehetünk róla . . . Vigasztal az, hogy csak fegyverszünet van és lesz még alkalom arra, hogy célirányos lesz a kardforgatás. Barabás Bélát, a derék hazafit újra ott fogjuk találni a küzdők sorában legelől, a honnét ő meghátrálni soha nem szokott.

Most pedig, hogy a budapesti „*Független Magyarország*” napilapnak főszerkesztője lett, szívből üdvözljük őt, mint aktív zszurnalisztát, a ki most tollal fog haragra kelni a magyar haza igazáért.

□ **Jubileum.** Anynyira elkopott már ez a szó, hogy szinte félve veszi az ember a tolla alá. Mert egy jubileum hősről alig lehet valami újat elmondani, mint hogy itt és ott született, ezek és ezek az érdemei, ebben és ebben a kitüntetésben részesült. Nem is személylyel fogunk ezuttal

annyira foglalkozni, mint inkább egy újságról, amely éppen most tíz éve, hogy megindult. Manapság, mikor éppen annyi az újság, mint csillag az égen, újságok jönnek, újságok mennek; nem kis dolog ám, ha sok közül hosszú tíz évet él egy sajtó termék. Cs. Endes Dániel „Aradi Híradó”-járól van ezuttal szó, a mely tíz év óta megcsinálta magának a zszurnalisztika össze-vissza taposott mezején azt a esapást, a melyen lassan, nyugodtan, de biztosan haladt előre, a közönség osztatlan szeretetében . . . Elvégre legyünk csak őszinték és igazak . . . Ki nem ismeri Aradon és a környéken a hétfői újságot, az Aradi Híradó-t. Hétfői napon mindenki ezt az újságot lesi, várja, hogy mi is benne a szenzáció. Mert hát ki ne tudná azt is, hogy a szenzációk nagy mestere Cs. Endes Dániel.

Hogy közönségessé ne váljék, ime magával, a jubileumot ért újság szerkesztővel röviden végzünk. Kolozsváron kezdte hírlapírói működését, majd Budapestre, került, ahol Gyors Híradó című 2 krajcáros újságot szerkesztett és ő volt az első, a ki Budapesten az akkori kereskedelmi minisztertől az

utcai elárúsítást kérelmezte és megnyerte. Hogy Cs. Endes Dániel Aradra került, annak huszonegy éve. Tíz évig volt az Arad és Vidékének belmunkatársa. Időközben Bártaszékivel szerkesztette az „Alföldi Ujság“-ot, majd Györgyössel „Józi és Erzsike“ című gyermeklapot.

Tíz éve, hogy megindult az „Aradi Híradó“, melynek Cs. Endes Dániel érdemes szerkesztő-tulajdonosa. Ha belletrisztikus írói érdemei nincsenek is a derék szerkesztőnek, de érdeme neki igen is az, hogy évtizedek óta, a függetlenségi eszmék és a közérdek harcosa . . . Legnagyobb érdeme pedig az, hogy ujságjából számos családtagjával tisztességű úri módon meg tud élni . . . Ezt mutassa meg aztán egy vidéki belletrisztikus!

Kérjük azokat a t. vidéki előfizetőket, a kik az előfizetéssel hátralékban vannak, szíveskedjenek az előfizetési díjat beküldeni, mert ellenesetben postai megbízást leszünk kénytelenek küldeni, a mi több költséggel jár.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá címzendők.

Olvasonknak, munkatársainknak és barátainknak boldog ünnepeket kíván az Alföld szerkesztősege.

B. B. Arad. Egy kis fészüléssel akad köztük közlendő. Sorra is kerül.

M. H. Arad. Nem nekünk való, az ilyesből nem kérünk.

L. K. Budapest Szerénytelenség volna, ilyesmivel nem állunk elő.

Havannai. Ha ott az égőv annyira jó, miért nem maradt ön ott. Ez egyáltalán nem érdekli olvasóinkat.

Nem közölhetők. Szent estén. — Tanulmányok Novelláról. — Dalok Szerelmem. — Új évi köszöntő.

× **A Hungára** kávéházat, városunk ezen egyik legelőkelőbb, fényesebb és szolidabb üzletét az új tulajdonos: *Skergula* István, (ki már is nagy mérvben kiérdemelte úri közönsége bizalmát és tiszteletét), meglepő elegánsul renováltatta és rendezte be. Érthető tehát, ha az intelligencia még fokozottabban pártolja a törekvő, hazafias kávést, ki arra valóban minden tekintetben rászolgál.

△ **Nagy művészet** az olcsó bevásárlás! Ezt a művészetet elsajátíthatja bárki, ha **Porter Vilmos Nagy Áruházában a Szabadság-téren** fedezi szükségletét. — Kétszeresen nyer ezzel, mert először: mindent olcsóbban vesz, és másodsor: ingyen kap művésziesen kidolgozott és retusírozott életnagyságu fényképet. Ezért jelszó gyanánt hirdetjük: **Vásároljunk Porter Vilmos Nagy Áruházában!**

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy a **József főhercegen** levő eddig is jóhírű és előkelő vendégekkel bíró

Japán kávéházat

e hó 22-én meg- és átvesszem.

Törekedni fogok, hogy mélyen tisztelt vendégeimet pontos kiszolgálás, kitünő kávéházi italaim által teljesen kielégítek.

Szíves pártfogást kér,

2857

kiváló tisztelettel

MOLNÁR ZSIGMOND.

EMKE gyujtót kérjen mindenki!

DEUTSCH IZIDOR

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

ARAD, TEMPLOM-UTCZA, MINORITA-PALOTA.

Legolcsóbb bevásárlási forrás

óra-, ékszer-, arany- és ezüstművekben.

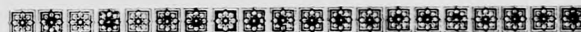
Legnagyobb választék!

Ékszertárgyak,

tört arany-, ezüstművek és zálogcedulák

a legmagasabb árban megvételnek.

Hirdetések felvételnek.

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkoznak.

Lakás-változtatás.
Morgenstern Gyula
 DENTIST.
Arad,

Andrássy-tér ● ● ●
 ● ● ● 15. szám.

Foghuzás, fogtömés (plom-
 birozás), egyes fogak és fog-
 sorok, arany fogkorona, gyö-
 kér-fogak és áthidalások száj-
 padlás nélkül stb. stb. spe-
 cialista.

Kivételes árak
Porter Vilmos
 Nagy Áruháza
Arad, Szabadság-tér.

Férfi-ingek.
 Lábravalók.
 Férfi zoknik.
 Kalapok.
 Nyakkendők.
 Férfi keztyűk.
 Női ingek.
 Háló kabátok.
 Alsó szoknyák.
 Blúzok. Övek.
 Derékfűzők.
 Női keztyűk.
 Férfi, női és gyermek-czipők nagy
 választékban.

10 korona vásárlásnál minden vevő
 életnagyságu ingyen fényképet kap
 csupán a keretért térítendő meg
 3 korona.

Ifj. Kopeckó Károly

Arad, Templom-utca, Minorita-palota.

Nagyrabecsült vevő közönség kényelmére 1903. évi december hó 1-től a teteme-
 sen **megnagyobbított ízlelőhelyiségben** egy külön osztályt,

Karácsonyi Vásárt

rendeztem be, hol eladásra kerülnek az összes raktáron levő **szövet, barchet**
 és **creton-maradékok**, melyeket **fél árban** bocsújtok a nagyérdemű vevő
 közönség rendelkezésére.